Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

21.5.2025

VN/693/2025

VN/693/2025-MMM-24

Lausunto MMM; Verojaosto torstai 22.05.2025 klo 10.00 / HE 44/2025 vp

HE 44/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 46 ja 55 §:n muuttamisesta

Asiantuntijalausuntona koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi tuloverolain 46 §:n ja 55 §:n muuttamisesta esitän seuraavaa.

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain metsävähennystä koskevaa säännöstä siten, että jatkossa metsävähennyksen määrä olisi 60 prosentin sijaan enintään 75 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääomatulon määrästä. Samoin metsävähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin, ja se olisi jatkossa 75 prosenttia metsäkiinteistöjen yhteenlasketuista hankintamenoista nykyisen 60 prosentin sijaan.

Muutoksen tavoittelemat vaikutukset metsätalouteen

Metsävähennyksen korotus vahvistaa yksityisten metsänomistajien asemaa suhteessa institutionaalisiin omistajiin ja kannustaa nykyisiä metsänomistajia aktiivisen metsätalouden harjoittamiseen. Kuten esityksessä on todettu, ehdotettu muutos myös kannustaa metsätilojen aiempaa varhaisemmassa vaiheessa tehtäviin suunnitelmallisiin sukupolvenvaihdoksiin. Metsävähennyksen korotus ehkäisisi metsätilojen pirstoutumista, kasvattaisi metsätilojen kokoa ja turvaisi raaka-aineiden saatavuutta.

Metsätilojen suurempi koko ja taloudellisten ohjaustoimien nykyisiä toimia parempi kohdistuvuus antaisivat paremmat mahdollisuudet turvata myös monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet ja keskittää hakkuut ekologisesti vähemmän arvokkaille alueille.

Metsäsektorin taloudellinen merkitys

Suomen tavaraviennin arvosta lähes viidennes tulee puusta valmistetuista tuotteista. Metsäsektorin tuotos kansantalouteen oli vuonna 2023 yli 29 miljardia euroa ja arvonlisää se tuotti 9,5 miljardia euroa. Metsäsektorin työllisiä on Suomessa 61 000.

Viime vuosina Suomessa on investoitu erityisesti kartongin ja pakkausmateriaalien tuotantoon sekä sellu- ja sahateollisuuteen. Jo toteutuneiden investointien lisäksi suunnitteilla on investointeja, jotka toteutuessaan lisäävät raakapuun kysyntää. Vaikka markkinanäkökulmasta puusta valmistetuille tuotteille olisi kysyntää, tulevaisuudessa tuotannon lisäystä ja investointeja saattaa rajoittaa puun saatavuus.

Kysynnän taso ja siten hakkuumäärät vaihtelevat kulloinkin vallitsevan suhdannetilanteen mukaan. Keskimäärin hakkuita kohdistuu vuositasolla noin kolmelle prosentille metsien pinta-alasta. Metsätalousmaan pinta-alasta 23 prosenttia on suojeltu tai rajoitetussa metsätalouskäytössä.

Metsäteollisuuden ja energiatuotannon käyttämä raakapuu on nykyään lähes kokonaan kotimaista. Raakapuun tuonti Venäjältä Suomeen loppui vuoden 2022 aikana. Ennakoidaan, että jäätynyt tilanne Venäjän kauppasuhteissa jatkuu vuosia.

Suomen metsät ovat pääosin yksityisten henkilöiden ja perheiden omistuksessa. Metsäkiinteistörakenne on monin paikoin pirstoutunutta. Vähintään kahden hehtaarin kokoisia perhemetsätiloja on noin 350 000 ja metsänomistajia yli 620 000. Suomen metsien laaja omistuspohja on edistänyt metsien hoidon ja käytön hyväksyttävyyttä. Yksityishenkilöt tekevät noin 100 000 puukauppaa vuodessa.

Yksityismetsänomistajien toiminta ja aktiivisuus puumarkkinoilla on teollisuuden puunhankinnan näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää, sillä 80 prosenttia teollisuuden käyttämästä raakapuusta on peräisin yksityismetsistä. Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimuksen mukaan metsänomistajat tavoittelevat metsillään sekä aineellisia että aineettomia hyötyjä. Puun myynti on useimmalle omistajalle tärkein metsien tuottama hyöty.

Metsätilojen omistajuus vaihtuu usein yhä perintönä tai sukulaiskauppana. Kuolinpesien hallussa on 9,3 ja yhteismetsien 5,9 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta vuonna 2022. Yhteismetsien osuus on kasvanut. Erityisen nopeasti on viime vuosina kasvanut metsärahastojen metsänomistus. Rahastot ja sijoittajayhteisöt omistavat metsää noin 0,5 miljoonaa hehtaaria. Maanomistuksen muutokseen on vaikuttanut myös ulkomaisten sijoittajien ja sijoitusyritysten metsänomistusosuuden kasvaminen.

Esityksen suhde metsäpoliittisiin tavoitteisiin

Pitkän tähtäimen metsäpoliittiset linjaukset sisältävä Metsäpoliittinen selonteko 2050 ohjaa lyhyemmän tähtäimen strategiatyötä. Vuoteen 2035 tähtäävän kansallisen metsästrategian lakisääteisenä tehtävänä on lisätä metsien monipuolista käyttöä ja niistä kertyvää hyvinvointia kestävän kehityksen periaatteita noudattaen (metsälaki 1093/1996, 26 §).

Pitkäjänteisellä metsäpolitiikalla on Suomessa ohjattu kehitystä, jossa metsänomistajat ovat saaneet tuottoa metsälle ja samalla metsätalous ja -teollisuus ovat tuoneet työtä ja tuloja koko maahan. Samalla on luotu mahdollisuuksia talousmetsien luonnonhoidolle, suojeluun sekä virkistyskäyttöön. Kestävästi hoidetut metsät mahdollistavat monipuoliset ekosysteemipalvelut alueellisesti ja kansallisesti. Kannattava metsätalous sekä investoinnit jatkuvasti kehittyvään metsien hoitoon turvaavat metsien hyödyntämismahdollisuuksia myös tuleville sukupolville.

Metsäpoliittinen selonteko 2050 asettaa metsäpolitiikan tehtäväksi luoda edellytyksiä alan yritysten uudistumiselle sekä uusien ja kasvuyritysten kehittymiselle elinkeinopolitiikalla ja lainsäädännöllä. Strategisena päämääränä on muun muassa luoda edellytykset yritysmäisen ja aktiivisen metsätalouden harjoittamiselle. Samoin selonteossa päämääräksi on asetettu raaka-aineiden saatavuus ja markkinoiden toimivuus.

Selonteko linjaa, että päämäärien saavuttamiseksi on onnistuttava luomaan edellytykset yritysmäisen ja aktiivisen metsätalouden harjoittamiselle muun muassa kehittämällä verotusta ja parantamalla tila- ja metsänomistusrakennetta. Kannattavalle metsätalouden harjoittamiselle ja metsänhoidon investoinneille tulee luoda edellytykset ja poistaa yritysmäisen metsäelinkeinojen harjoittamisen säädöspohjaisia esteitä. Selonteossa myös todetaan, että verotuksen tulee tukea eri omistusmuotojen kehittymistä yritysmäisen ja aktiivisen metsätalouden edistämiseksi. Selonteko asettaa tavoitteeksi suurentaa metsätilojen kokoa ja parantaa niiden rakennetta sekä edistää sukupolvenvaihdoksia arvioimalla verotuskäytäntöjen muutoksen tarpeellisuus, kehittämällä eri omistusmuotoja ja uusjakokäytäntöjä sekä neuvontaa.

Kansallisen metsästrategian yhtenä päämääränä on Suomen kilpailukykyisyys toimintaympäristönä uudistuvalle ja vastuulliselle metsäalalle. Päämääränä on osaltaan huolehtia metsäalan investointiedellytyksistä, raaka-aineiden saatavuudesta ja huoltovarmuudesta. Tavoitteena on, että metsiin perustuva liiketoiminta monipuolistuu ja kasvaa. Myös Suomen biotalousstrategian tavoitteena on luoda uutta talouskasvua ja uusia työpaikkoja biotalouden liiketoiminnan kasvulla sekä korkean arvonlisän tuotteilla ja palveluilla samalla turvaten luonnon ekosysteemien toimintaedellytykset. Metsästrategian tavoitteena on myös lisätä metsien kasvua ja tukea ilmastonmuutoksen hillintää ja luoda uusia ansaintamahdollisuuksia.

Uusien toimintamallien ja innovaatioiden kehittyminen ja vakiintuminen vie aikaa ja vaatii pitkäjänteisyyttä niin kehittämistyössä kuin uuden tiedon siirrossa toimijoille ja käytäntöön. Esimerkiksi maisema- ja luontoarvokaupan sekä hiilikaupan mahdollisuuksia ansaintaan käytetään vielä hyvin vähän. Metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä voi käyttää metsävähennysmahdollisuutta puun myyntitulon ohella myös muista metsätalouden pääomatuloista, kuten esimerkiksi metsätalouden veronalaisena tukena maksettavasta Metso-ohjelman mukaisesta määräaikaisesta ympäristötuesta.

Metsävähennyspohjan nostolla 60 prosentista 75 prosenttiin on mahdollista vaikuttaa puuraaka-aineen saatavuuteen ja metsänomistajan aktiivisuuteen melko pitkälläkin tähtäimellä. Sen sijaan voidaan pohtia niin taloudellisista ja puumarkkinoihin liittyvistä lähtökohdista kuin myös ilmastotavoitteisiin liittyen, onko verovuosikohtaista maksimivähennystä tarpeen nyt korottaa. Vaikka vuotuisen vähennyksen tason nosto ei kokonaisuudessaan vaikuta tuleviin verokertymiin, voi se nopeuttaa hakkuiden ja siten myös verovähennysten tekoa ja vaikuttaa siihen, kuinka voimakkaasti muutos alentaisi verokertymää ensimmäisinä muutoksen jälkeisinä vuosina, kun vähennyksiä tehtäisiin aiempaa suuremmasta osasta verovuoden pääomatuloja.

Kokonaisuudessaan esitys on kannatettava. Esitys metsävähennyksen korottamisesta tukee metsäpoliittisen selonteon tavoitteita ja kansallisen metsästrategian päämäärää metsien aktiivisesta, kestävästä ja monipuolisesta käytöstä.

neuvotteleva virkamies Satu Rantala

Jakelu Eduskunnan valtiovarainvaliokunta